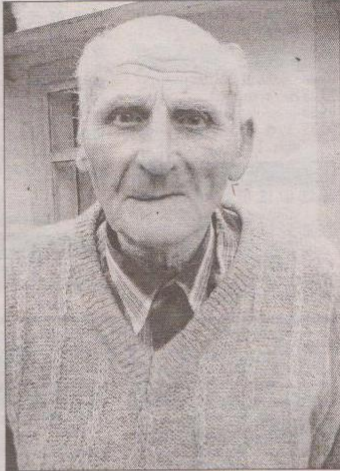

Немає більшої біди, ніж коли людина голодна...

Евгенія ПОЛІЩУК

Голодомор... Я не знаю, що можна протиставити цьому слову. Смерть? Ні, це занадто просто. Вбивство? Це занадто легко. Страждання? Занадто примітивно. Голодомор – це біль, тупий і пронизливий, який не минає з роками. І жодні ліки часу не можуть його загоїти. Це оголений нерв української душі, який тремтить від будь-якого стороннього дотику. Це вічний спогад, який ми не можемо і не маємо права стирати зі своєї пам'яті. Бо пам'ять – це все, що ми можемо дати тим мільйонним жертвам страшної біди...

Дякуючи Богу і батькам, я не знаю, що таке голод, як це може бути, коли вдома немає чого їсти, бо сьогодні ми вдосталь маємо хліб і до нього. Але є люди, які пережили неймовірно страшні часи і знають про них не просто зі слів знайомих чи близьких. Одним із таких є житель Межиріччя Оксентій Кухарець. Незважаючи на свій поважний вік, а йому уже 85 літ, Оксентій Іванович досі невтомно працює і трудиться по господарству, дивлячись на нього і, мабуть, понад усе любить і цінує працю.

Так він навчений з дитинства, нелегкого дитинства.

Оксентій Іванович народився 1929 року, а тому про Голодомор тридцятих років минулого століття він небагато пам'ятає. За його словами, на сучасних територіях Межиріччя й Острога, голоду, як такого, не було в ті роки, оскільки ці території належали до Польщі.

– Кордон проходив по річці Вілії. В ті роки ми ще мали хліб. А вже по іншу сторону берега люди дивились на нас голодними очима. Перейти кордон і допомогти усі боялися, бо якщо хтось з советів переходив у Польщу, то жандарми відразу повертали їх назад. Але якщо хтось з наших переходив у Союз, то там вже й залишали. Тому кожен боявся перейти у «біду», – розповідає пан Оксентій.

Моя мама, Галина Поліщук, пригадує, як розповідала її тітка Ганна з Кутянки, що в ті страшні 32-33 роки, аби врятувати родичів, що лишилися по тій стороні кордону, вдалося підкупити жандарма. Родина дідуся була дуже багата, і вони заплатили золотом, аби час від часу можна було б передати їжу для родичів, які жили на території советів. Однак, це поодинокі випадки, решта людей голодувала.

Оксентій Іванович каже, що в ті роки, аби врятуватись від голоду, молоді «советські» хлопці навіть брали старих бабусь у жінки. Так було і з його родичкою, а коли голодні роки пройшли, чоловік покинув її.

Вдаючись до джерел історії, бачимо, що дійсно, мабуть, завдяки Божому милосердю, наш край не постраждав від того страшного Голодомору 1932-33 рр. Однак, Оксентій Іванович дуже добре пам'ятає інший, голод 1946-1947 років.

– Чи не найважчим в житті був період з 1944 по 1955 роки. Я добре пам'ятаю той час. Закінчилась війна, прийшли совети зі своїми порядками, загарбницькими і жорстокими для тогочасної людини. Встановили обов'язкові поставки державі. Якщо ти виконав поставку, а в тебе залишилось зерно, тобі обов'язково дадуть надбавку до поставки і заберуть зерно, – розповідає Оксентій Іванович. Так, одного року у його сім'ї було відібране усе зерно. А попереду чекала зима. Зима без хліба.

– Люди бачили, що відбувалось, і ховали зерно у ями між соломом, зверху забивали дошками. Однак, і це не рятувало, оскільки на тих людей доносили інші «добрі». Пам'ятаю, як хлібозаготівельники приходили у двори, стукали палками по землі, слухали, де буде чути стукіт від дошки, щоб з'ясувати, де закопане зерно. Знаходили, забирали, ще й штрафували. Поставки були не реальні, здавати треба було все: по 500 л молока, 500 яєць, тонни зерна, буряків, картоплі. Доводилось ще й платити за все, – каже Оксентій Іванович, пригадуючи, що навіть ввели «холостяцьке», – якщо тобі виповнилось 16 і ти не одружений, плати податок державі.

– Це було справжнє грабування людей. Працювати доводилось день і ніч, ніч і день. Бувало таке, що я по 3-4 дні підряд не спав і не їв, аби виконати поставки і ще якось заробити на сім'ю. Знаєте, немає більшої біди, ніж коли людина голодна. То були дуже важкі часи. Порівняно з ними, зараз для нас рай, бо маємо все. Але, дякувати Богу, ми їх пережили. Коли закінчилась війна, і прийшли совети зі сходу, вони були настільки голодні, що питали, чи не знаємо, де є закопана картопля. Я ще сам їм показував яму, де два роки тому в колгоспі колись закопали картоплю. І вони розкопували її, мили в річці, і з того крохмалю жарили пампушки собі. Хто прогoduвав після війни схід? «Бандери». А тепер вони хочуть іти на нас зі зброєю. І зараз «бандери» рятують людей зі сходу, селять в себе, допомагають, підтримують. Західна Україна завжди була житницею для усієї країни, – не без смутку в очах розказує чоловік.

І справді, сьогодні ми маємо майже все. Моє покоління про голод і страшний Голодомор знає тільки зі слів та книжок, і ми маємо зберегти ці знання, аби історія не повторилась. Багато українців загинуло мученицькою смертю. І їхня жертвність стала вічною пам'яттю на всі віки і всі народи.